ÜLDKOHTU OTSUS (kuues koda laiendatud koosseisus)

14. juuli 2011 *

Kohtuasjas T-189/06,

Arkema France SA, asukoht Colombes (Prantsusmaa), esindajad: advokaadid A. Winckler, S. Sorinas Jimeno ja P. Geffriaud ning hiljem advokaadid S. Sorinas Jimeno ja E. Jégou,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: F. Arbault ja O. Beynet ning hiljem V. Bottka, P. J. Van Nuffel ja B. Gencarelli,

kostja,

mille ese on esimese võimalusena nõue tühistada osaliselt komisjoni 3. mai 2006. aasta otsus K(2006) 1766 (lõplik) EÜ […] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/F/38.620 – vesinikperoksiid ja perboraat) hagejat

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

puudutavas osas ning teise võimalusena nõue tühistada hagejale määratud trahv või vähendada selle suurust,

ÜLDKOHUS (kuues koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: kohtunik V. Vadapalas (ettekandja) koja esimehe ülesannetes, kohtunikud M. Prek, A. Dittrich, L. Truchot ja K. O'Higgins,

kohtusekretär: ametnik C. Kristensen,

arvestades kirjalikus menetluses ja 3. septembri 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

1 Hageja Arkema France SA (varem Atofina SA) on Prantsuse õiguse alusel asutatud äriühing, kes asjaolude asetleidmise ajal turustas muu hulgas vesinikperoksiidi (edaspidi „VP") ja naatriumperboraati (edaspidi „NPB").

2 Rikkumise alguskuupäevast kuni aprillini 2000 oli tema peamine aktsionär 97,5%-ga Elf Aquitaine SA. Alates aprillist 2000 kuulus hageja 96,48-protsendiline osalus Elf Aquitaine'ile, kelle 99,43-protsendiline osalus kuulus omakorda Total SA-le.

3 Degussa AG teavitas novembris 2002 Euroopa Ühenduste Komisjoni kartelli olemasolust VP ja NPB turgudel ning palus kohaldada komisjoni teatist, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; edaspidi „koostööteatis").

4 Degussa esitas komisjonile sisulisi tõendeid, mis võimaldasid viimasel viia 25. ja 26. märtsil 2003 läbi kontrollid kolme ettevõtja, sealhulgas hageja ruumides.

5 Kontrollide tagajärjel taotles mitu ettevõtjat, sealhulgas EKA Chemicals AB, hageja ja Solvay SA koostööteatise kohaldamist ning edastas komisjonile tõendeid kartelli kohta.

6 Komisjon saatis 26. jaanuaril 2005 hagejale ja teistele asjaomastele ettevõtjatele vastuväiteteatise.

7 Pärast asjaomaste ettevõtjate ärakuulamist, mis toimus 28. ja 29. juunil 2005, võttis komisjon vastu 3. mai 2006. aasta otsuse K(2006) 1766 (lõplik) EÜ […] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Chemicals Holding AB, EKA Chemicalsi, Degussa, Edison SpA, FMC Corp-i, FMC Foret SA, Kemira Oyj, L'Air liquide SA, Chemoxal SA, SNIA SpA, Caffaro Srl-i, Solvay SA, Solvay Solexis SpA, Totali, Elf Aquitaine'i ja hageja vastu (juhtum

COMP/F/38.620 – vesinikperoksiid ja perboraat) (edaspidi „vaidlustatud otsus"), mille kokkuvõte avaldati 13. detsembril 2006 Euroopa Liidu Teatajas (ELT L 353, lk 54). Otsus tehti hagejale teatavaks 8. mai 2006. aasta kirjaga.

Vaidlustatud otsus

8 Komisjon märkis vaidlustatud otsuses, et selle adressaadid osalesid EÜ artikli 81 ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) artikli 53 ühes ja vältavas rikkumises, mis puudutas VP-d ja tootmisahelas järgnevat toodet NPB-d (vaidlustatud otsuse põhjendus 2).

9 Tuvastatud rikkumine seisnes peamiselt konkurentide vahel kaubanduslikult tähtsa ja konfidentsiaalse teabe vahetamises turu ja ettevõtjate kohta, tootmise ning potentsiaalsete ja tegelike tootmismahtude piiramises ning kontrollimises, turuosade ja klientide jagamises ning sihthindade kindlaksmääramises ja jälgimises.

10 Hagejat, Totalit ja Elf Aquitaine'i peeti rikkumise eest „solidaarselt" vastutavaks (vaidlustatud otsuse põhjendus 441).

11 Trahvisumma arvutamiseks kohaldas komisjon metodoloogiat, mis on esitatud suunistes määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunised").

12 Komisjon määras rikkumise raskuse ja kestuse alusel kindlaks trahvide põhisummad (vaidlustatud otsuse põhjendus 452), kusjuures rikkumine kvalifitseeriti väga raskeks (vaidlustatud otsuse põhjendus 457).

13 Erineva kohtlemise tulemusel liigitati hageja, Total ja Elf Aquitaine kolmandasse kategooriasse, millele vastas lähtesumma 20 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendused 460–462).

14 Piisavalt hoiatava mõju tagamiseks kohaldati lähtesummale kordajat 3, võttes arvesse kontserni juhtivate äriühingute Elf Aquitaine'i ja Totali suurt käivet (vaidlustatud otsuse põhjendus 463).

15 Kuna hageja osales rikkumises komisjoni sõnul 12. maist 1995 kuni 31. detsembrini 2000, see tähendab viie aasta ja seitsme kuu pikkuse ajavahemiku vältel, suurendati tema trahvisummat osalemise kestuse tõttu 55% (vaidlustatud otsuse põhjendus 467). Sellist suurendust ei kohaldatud Totali trahvisummale, kuna viimast peeti rikkumise eest vastutavaks ajavahemikus 30. aprillist kuni 31. detsembrini 2000 (vaidlustatud otsuse põhjendus 468).

16 Komisjon võttis hageja suhtes raskendava asjaoluna arvesse korduvust seoses rikkumistega, mis tuvastati tema 23. novembri 1984. aasta otsuses 85/74/EMÜ EMÜ asutamislepingu artikli 85 kohaldamise menetluses (juhtum IV/30.907 – peroksüühendid) (EÜT 1985 L 35, lk 1) ning 27. juuli 1994. aasta otsuses 94/599/EÜ EÜ asutamislepingu artikli 85 kohaldamise menetluses (juhtum IV/31.865 – PVC) (EÜT L 239, lk 14). Sellest tulenevalt suurendas ta hageja trahvi põhisummat summa võrra, mis võrdus 50%-ga põhisummast, mida oleks talle kohaldatud, kui kontserni

juhtivad äriühingud ei oleks olnud vaidlustatud otsuse adressaadid (vaidlustatud otsuse põhjendused 469–471 ja 409. joonealune märkus).

17 Komisjon leidis, et hageja oli teine ettevõtja, kes täitis koostööteatise punktis 21 nimetatud tingimuse, ning vähendas tema trahvisummat seetõttu 30%, kusjuures vähendati hagejale, Totalile ja Elf Aquitaine'ile määratud trahvi kogusummat (vaidlustatud otsuse põhjendused 509–514 ja 529).

18 Vaidlustatud otsuse artikli 1 punktides o–q on leitud, et kolm äriühingut rikkusid EÜ artikli 81 lõiget 1 ja EMP lepingu artiklit 53, kuna Total osales rikkumises 30. aprillist kuni 31. detsembrini 2000 ning hageja ja Elf Aquitaine 12. maist 1995 kuni 31. detsembrini 2000.

19 Vaidlustatud otsuse artikli 2 punktis i on hagejale määratud trahv summas 78,663 miljoni eurot, mille tasumise eest vastutab Total „solidaarselt" 42 miljoni euro ulatuses ja Elf Aquitaine 65,1 miljoni euro ulatuses.

Menetlus ja poolte nõuded

20 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 18. juulil 2006.

21 Kuna Üldkohtu kodade koosseisu muudeti, määrati ettekandja-kohtunik kuuendasse kotta ning seetõttu anti käesolev kohtuasi pärast poolte ärakuulamist lahendamiseks kuuendale kojale laiendatud koosseisus.

22 Kuna laiendatud koja kahel liikmel esines takistus käesoleva asja läbivaatamisel osalemiseks, määras Üldkohtu president Üldkohtu kodukorra artikli 32 lõike 3 alusel koja koosseisu täiendamiseks kotta kaks uut kohtunikku.

23 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Üldkohus alustada suulist menetlust. Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu küsimustele kuulati ära 3. septembri 2010. aasta kohtuistungil.

24 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus teda puudutavas osas;

– teise võimalusena tühistada talle määratud trahv või vähendada selle suurust;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

25 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

26 Hagi põhjendamiseks esitab hageja sisuliselt kuus väidet, mis puudutavad esiteks tütarettevõtja toime pandud rikkumise emaettevõtjale süüks panemist reguleerivate normide ning võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist, teiseks Totali rikkumise Elf Aquitaine'ile süüks panemisega seotud faktivigu, kolmandaks põhjendamiskohustuse ja hea halduse põhimõtte rikkumist, neljandaks õigusnormide rikkumisi ja faktivigu, mis on seotud trahvisumma suurendamisega hoiatava mõju tagamiseks, viiendaks õigusnormide rikkumisi ja faktivigu, mis on seotud trahvisumma suurendamisega korduvuse tõttu, ning kuuendaks õigusnormide rikkumisi ja faktivigu, mis on seotud trahvisumma vähendamisega koostööteatise alusel.

Esimene väide, et on rikutud tütarettevõtja toime pandud rikkumise emaettevõtjale süüks panemist reguleerivaid norme ning võrdse kohtlemise põhimõtet

Sissejuhatavad märkused

27 Tuleb meenutada, et liidu konkurentsiõigus on suunatud ettevõtjate tegevusele ning ettevõtja mõiste hõlmab majandustegevusega tegelevat mis tahes üksust, sõltumata selle üksuse õiguslikust vormist ja rahastamisviisist (vt Euroopa Kohtu 10. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-97/08 P: Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-8237, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

28 Euroopa Kohus on ka täpsustanud, et ettevõtja mõistet tuleb selles kontekstis mõista kui majandusüksust, ja seda isegi siis, kui õiguslikult koosneb see majandusüksus mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust (vt eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

29 Juhul kui selline majandusüksus rikub konkurentsieeskirju, peab ta isikliku vastutuse põhimõtte kohaselt selle rikkumise eest vastutama (vt eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Liidu konkurentsiõiguse rikkumine tuleb üheselt süüks panna juriidilisele isikule, kellele võidakse trahv määrata, ning talle tuleb saata vastuväiteteatis. Samuti on oluline, et vastuväiteteatises oleks märgitud, millises rollis juriidilisele isikule väidetavaid asjaolusid ette heidetakse (eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et tütarettevõtja tegevuse võib emaettevõtjale süüks panna eelkõige siis, kui tütarettevõtja – olgugi et tal on eraldi õigusvõime – ei määra oma tegevust turul kindlaks iseseisvalt, vaid rakendab enamjaolt talle emaettevõtja poolt antud juhiseid ja seda eelkõige majanduslike, organisatsiooniliste ja õiguslike sidemete tõttu, mis neid kahte õigussubjekti seovad (vt eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

32 See on nii seetõttu, et sellises olukorras kuuluvad emaettevõtja ja tema tütarettevõtja samasse majandusüksusesse ja moodustavad seega ühe ettevõtja eespool viidatud tähenduses. Seega võimaldab asjaolu, et emaettevõtja ja tema tütarettevõtja kujutavad endast ühte ettevõtjat EÜ artikli 81 tähenduses, komisjonil teha trahve määrava

otsuse emaettevõtja suhtes, ilma et oleks vaja tuvastada emaettevõtja isiklikku seotust rikkumisega (vt eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 59).

33 Euroopa Kohus on samuti leidnud, et juhul kui emaettevõtja osalus liidu konkurentsieeskirjade rikkumise toime pannud tütarettevõtja aktsia- või osakapitalis on 100%, võib see emaettevõtja esiteks avaldada oma tütarettevõtja tegevusele otsustavat mõju ning teiseks esineb lihtne eeldus, et kõnealune emaettevõtja avaldab tegelikult oma tütarettevõtja tegevusele otsustavat mõju (vt eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Euroopa Kohus täpsustas seega, et selleks, et eeldada, et emaettevõtja avaldab tütarettevõtja kaubanduspoliitikale otsustavat mõju, piisab neil asjaoludel sellest, kui komisjon tõendab, et tütarettevõtja 100-protsendiline osalus kuulub emaettevõtjale. Komisjonil on seejärel võimalik pidada emaettevõtjat tema tütarettevõtjale määratud trahvi tasumise eest solidaarselt vastutavaks, välja arvatud juhul, kui emaettevõtja, kelle kohustus on see eeldus ümber lükata, esitab piisavad tõendid selle kohta, et tema tütarettevõtja tegutseb turul iseseisvalt (vt eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 Käesoleval juhul tegi komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 370–379 Euroopa Kohtu ja Üldkohtu praktikale viidates kokkuvõtte põhimõtetest, mida ta kavatses vaidlustatud otsuse adressaatide kindlakstegemisel kohaldada.

36 Ta meenutas eelkõige, et emaettevõtjat võib pidada tütarettevõtja õigusvastase tegevuse eest vastutavaks, kui tütarettevõtja ei määranud oma tegevust turul kindlaks iseseisvalt, vaid rakendas enamjaolt talle emaettevõtja poolt antud juhiseid. Komisjon täpsustas, et ta võib sisuliselt eeldada, et emaettevõtja 100-protsendilise osalusega

tütarettevõtja rakendab enamjaolt talle emaettevõtja poolt antud juhiseid; emaettevõtja võib selle eelduse ümber lükata vastupidiste tõendite esitamise teel (vaidlustatud otsuse põhjendus 374).

37 Komisjon märkis Elf Aquitaine'i vastutuse kohta, et tal oli 98-protsendiline osalus hageja aktsiakapitalis ja ta oli alati nimetanud hageja nõukogu liikmed. Nii eeldas komisjon, et Elf Aquitaine avaldas hageja tegevusele otsustavat mõju (vaidlustatud otsuse põhjendus 427).

38 Totali suhtes märkis komisjon, et ta saavutas kontrolli 99,43% Elf Aquitaine'i kapitali üle aprillis 2000, et ta kontrollis otseselt või kaudselt äriühingut, kes kuulus kontserni, kellel oli rikkumistes otsene roll, ning et neid asjaolusid arvestades eeldas komisjon, et Total avaldas otsustavat mõju oma tütarettevõtjate Elf Aquitaine'i ja hageja tegevusele (vaidlustatud otsuse põhjendused 428 ja 429).

39 Komisjon tõi vaidlustatud otsuse põhjendustes 430–432 esile argumendid, mis hageja ning samuti Total ja Elf Aquitaine esitasid rikkumise viimastele süüks panemise kohta, ning analüüsis neid otsuse põhjendustes 433–440.

40 Komisjon kinnitas vaidlustatud otsuse põhjenduses 441 oma järeldust, mille kohaselt hageja, Total ja Elf Aquitaine moodustavad ühe ettevõtja, ning pidas neid kõnealuse rikkumise eest vastutavaks, kusjuures Total vastutas rikkumise eest alates kuupäevast, mil ta saavutas kontrolli Elf Aquitaine'i kapitali üle, ehk ajavahemiku 30. aprillist kuni 31. detsembrini 2000 eest.

41 Sellele hinnangule vastu vaieldes esitab hageja sisuliselt kaks etteheidet, mis puudutavad esiteks süüks panemist reguleerivate normide rikkumist ning teiseks võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist.

Tütarettevõtja toime pandud rikkumise emaettevõtjale süüks panemist reguleerivate normide väidetav rikkumine

42 Hageja täpsustas kohtuistungil, et ta ei eita kõnealuse rikkumise tuvastamist, vaid vaidlustab üksnes rikkumise süüks panemist Totalile ja Elf Aquitaine'ile, niivõrd kui sellel olid tagajärjed tema trahvi suurusele.

43 Ta väidab sisuliselt, et tütarettevõtja kapitalis 100-protsendilise osaluse või seda enam peaaegu 100-protsendilise osaluse omamine üksi ei võimalda automaatselt järeldada, et emaettevõtja avaldab tegelikult oma tütarettevõtjale otsustavat mõju, ning emaettevõtjale omistada vastutust viimase toime pandud rikkumise eest. Komisjon rikkus õigusnormi, kui ta omistas hageja emaettevõtjatele rikkumise eest vastutuse ainuüksi eelduse alusel, mis on seotud asjaoluga, et nende osalus hageja kapitalis on peaaegu 100%.

44 Selles suhtes tuleb tõdeda, et kuivõrd meetod, mida komisjon kasutas vaidlusaluse rikkumise Totalile ja Elf Aquitaine'ile süüks panemisel, põhineb kõnealusel eeldusel, on see kooskõlas eespool punktides 27–34 viidatud kohtupraktikaga.

45 Esiteks ja vastupidi sellele, mida hagejad näivad väitvat, põhineb see süüks panemine mitte ainult osaluse omamise struktuuril, vaid ka tõdemusel, et otsustava mõju avaldamise eeldust ei ole ümber lükatud (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 437 ja 441).

46 Teiseks ilmneb kohtupraktikast (vt eelkõige eespool punktid 33 ja 34), et tütarettevõtja kapitalis osaluse omamise struktuur on piisav kriteerium kõnealuse eelduse seadmiseks, ilma et komisjon oleks kohustatud esitama täiendavaid andmeid emaettevõtja poolt tegelikult mõju avaldamise kohta, nagu hageja nõuab.

47 Seda järeldust ei sea kahtluse alla asjaolu, et niisuguseid täiendavaid andmeid võidi esitada juhtumis, mille kohta Üldkohus tegi 12. detsembri 2007. aasta otsuse kohtuasjas T-112/05: Akzo Nobel jt *vs.* komisjon (EKL 2007, lk II-5049, punktid 13 ja 54). Nii eespool viidatud 12. detsembri 2007. aasta kohtuotsusest Akzo Nobel jt *vs.* komisjon (punktid 61 ja 62) kui ka eespool punktis 27 viidatud 10. septembri 2009. aasta kohtuotsusest Akzo Nobel jt *vs.* komisjon (punktid 61 ja 62) nähtub nimelt üheselt, et kõnealuse eelduse rakendamine ei eelda selliste andmete esinemist. Samuti ei ole selleks nõutav, et komisjon tõendaks, et emaettevõtja oli asjaolude asetleidmise ajal teadlik oma tütarettevõtja rikkumisest.

48 Tuleb veel märkida, et eespool viidatud kohtupraktika puudutab konkreetselt erijuhtu, kui emaettevõtja omab tütarettevõtja kapitalis 100-protsendilist osalust (eespool punktis 27 viidatud 10. septembri 2009. aasta kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 60). Käesolevas asjas ei omanud Total ja Elf Aquitaine hageja kapitalis 100-protsendilist osalust (vt eespool punkt 2).

49 Tuleb siiski rõhutada, et hageja ei esita ühtegi argumenti selle kohta, et Totali ja Elf Aquitaine'i osalused ei ulatunud 100%-ni. Vastupidi, ta täpsustas kohtuistungil, et ta ei väida, et kõnealune fakt „muudab olukorda [tütarettevõtja] õigusliku kontrolli osas põhjalikult", kinnitades seega, et tal ei ole vastuväiteid sellele, et kapitali üle teostatava täieliku kontrolli ja peaaegu täieliku kontrolli olukorras kohaldatakse sama tõendamiskorda.

50 Seetõttu tuleb käesolev etteheide tagasi lükata.

Võrdse kohtlemise põhimõtte väidetav rikkumine

51 Hageja väidab, et tuginedes tema emaettevõtjate puhul ainult kõnealusele eeldusele, pani komisjon tõendite esitamisel toime „põhjendamatu diskrimineerimise". Hageja

oli nimelt ainus tütarettevõtja, kelle puhul komisjon piirdus eelduse esiletoomisega, samas kui teiste asjaomaste ettevõtjate osas esitas ta täiendavaid tõendeid emaettevõtjate poolt otsustava mõju avaldamise kohta.

52 Selle kohta tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendustest 370–379 nähtub, et komisjon lähtus kõikide adressaatide puhul samast reeglist, mille kohaselt tütarettevõtja kapitali 100-protsendilisest või peaaegu 100-protsendilisest kontrollimisest piisab selleks, et seada ümberlükatav eeldus, mis võimaldab omistada vastutuse emaettevõtjale. Kõnealust eeldust kohaldati nii Totali kontsernile kui ka teistele kontsernidele, keda vaidlustatud otsus puudutab.

53 Asjaolu, et vaidlustatud otsuse osa adressaatide, see tähendab Akzo Nobeli, FMC, L'Air liquide'i, SNIA ja Edisoni suhtes esitas komisjon lisaks eeldusele teatud täiendavaid tõendeid emaettevõtjate avaldatud otsustava mõju kohta, ei tähenda, et kohaldatud põhimõtted ei olnud kõigi adressaatide jaoks samad.

54 Akzo Nobeli kohta ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 384, et „kuna [ta] kontrollib EKA [Chemicalsi] 100%, leiab komisjon, et [ta] avaldas EKA [Chemicalsile] otsustavat mõju, kuna ei esitatud ühtegi tõendit, mis võiks selle eelduse ümber lükata". Sellele kaalutlusele ei räägi vastu asjaolu, et sama otsuse põhjenduses 385 viitas komisjon mõningatele tõenditele, mis seda eeldust kinnitasid.

55 FMC kohta märkis komisjon, et ta teeb FMC vastutuse kohta järelduse „sellest, et FMC Foret on tütarettevõtja, keda FMC kontrollib (kaudselt) 100%" (vaidlustatud otsuse põhjendus 390). See kaalutlus ei mõjuta asjaolu, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 391 esitas komisjon täiendava tõendi otsustava mõju kohta, mida FMC avaldas oma tütarettevõtjale.

56 L'Air liquide'i kohta märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 403, et „arvestades, et [ta] omas rikkumise toimumise ajal Chemoxali kapitalis 100-protsendilist osalust ja tal oli pädevus nimetada Chemoxali nõukogu liikmed, [eeldas komisjon], et [ta] avaldas otsustavat mõju oma tütarettevõtja tegevusele". Komisjon täpsustas seda tähelepanekut, märkides vaidlustatud otsuse põhjenduses 405, et „100-protsendiline osalus annab alust eelduseks, mille saab ümber lükata, kui tõendatakse, et […] tütarettevõtja on […] iseseisev".

57 SNIA osas nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 411, et tema vastutuse tuvastamisel võeti arvesse tema ühinemist äriühinguga, kes oli emaettevõtja, kellele kuulus 100-protsendiline osalus rikkumisega otseselt seotud üksuses, mistõttu käsitletav olukord ei ole hageja omaga sarnane.

58 Lõpuks märkis komisjon Edisoni kohta vaidlustatud otsuse põhjenduses 418, et „eeldust ümber lükkavate argumentide puudumise korral peetakse 100-protsendilise osaluse omamist [kohtupraktikas] piisavaks tõendiks". Lisaks esitas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 419–421 mõningad täiendavad tõendid, märkides, et need räägivad vastu Edisoni argumendile tema tütarettevõtja iseseisvuse kohta.

59 Vaidlustatud otsuse eespool viidatud põhjendustest nähtub seega, et komisjon leidis vaidlustatud otsuse kõikide adressaatide puhul, et tütarettevõtja kapitali 100-protsendilisest või peaaegu 100-protsendilisest kontrollimisest piisab sellest tulenevat eeldust ümberlükkavate argumentide puudumise korral vastutuse omistamiseks emaettevõtjale ning täiendavad tõendid selle kohta, et teatud asjassepuutuvad emaettevõtjad avaldasid oma tütarettevõtjatele mõju, esitati nende kättesaadavuse korral kas selleks, et tugevdada järeldust, mis juba õiguspäraselt tulenes tütarettevõtja kapitali 100-protsendilisest kontrollimisest, või selleks, et vastata asjaomaste ettevõtjate esitatud argumentidele.

60 Mis puudutab lisaks kontserni, millesse hageja kuulub, siis tõi komisjon peale kapitaliseose esile ka asjaolu, et hageja nõukogu liikmed nimetas Elf Aquitaine (vaidlustatud otsuse põhjendus 427), ilma et ta siiski oleks emaettevõtja 100-protsendilise või peaaegu 100-protsendilise osalusega tütarettevõtja rikkumise emaettevõtjale süüks panemise tingimuseks seadnud täiendavate asjaolude esinemise.

61 Seetõttu tuleb käesolev etteheide ja seega kogu esimene väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Teine väide, et Totali rikkumise Elf Aquitaine'ile süüks panemisega seoses on tehtud faktivigu

62 Hageja väidab, et isegi kui oletada, et kõnealuse eelduse kasutamises seisnev meetod on õiguspärane, ei olnud komisjonil tegelikult alust panna rikkumine süüks Totalile ja Elf Aquitaine'ile.

63 Esiteks väidab ta, et ta seadis selle süüks panemise kahtluse alla, kui ta tõendas, et Elf Aquitaine'i ja Totali juhid ei olnud kõnealuse rikkumisega kuidagi seotud.

64 Selle kohta tuleb märkida, et komisjon pani vaidlusaluse rikkumise Elf Totalile ja Aquitaine'ile süüks põhjusel, et asjaolude asetleidmise ajal moodustasid nad hagejaga üheainsa ettevõtja. Sellele järeldusele jõudmiseks tugines komisjon eeldusele, mis põhines asjaolul, et nad kontrollisid hageja kapitalist peaaegu 100%, ning tõdes, et seda eeldust ei lükatud haldusmenetluses ümber.

65 Kuna see kaalutlus ei põhine hageja emaettevõtjate osalemisel rikkumises, ei saa seda kahtluse alla seada hageja argumendid, mis puudutavad nende äriühingute juhtide otsese seotuse puudumist ja asjaolu, et nad ei olnud süüks pandavatest tegudest teadlikud.

66 Teiseks väidab hageja, et ta lükkas kõnealuse eelduse ümber, kui ta haldusmenetluses tõendas, et ta oli oma kaubanduspoliitika kindlaksmääramisel sõltumatu.

67 Vastavalt eespool punktis 34 viidatud kohtupraktikale on emaettevõtja selle eelduse ümberlükkamiseks kohustatud esitama piisavad tõendid selle kohta, et tema tütarettevõtja tegutseb turul iseseisvalt.

68 Selles suhtes tuleb arvesse võtta kõiki asjakohaseid asjaolusid, mis puudutavad seda tütarettevõtjat emaettevõtjaga siduvaid majanduslikke, organisatsioonilisi ja õiguslikke sidemeid ning mis võivad sõltuvalt olukorrast varieeruda (eespool punktis 27 viidatud 10. septembri 2009. aasta kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punktid 61 ja 74).

69 Seda hinnangut ei tohi piirata ainult aspektidega, mis puudutavad tütarettevõtja kaubanduspoliitikat selle kitsas tähenduses, näiteks turustusstrateegia või hinnapoliitikaga. Kõnealust eeldust ei saa ümber lükata pelgalt tõendamisega, et tütarettevõtja juhib ise neid kaubanduspoliitika konkreetseid aspekte, selleks juhiseid saamata (vt selle kohta eespool punktis 27 viidatud 10. septembri 2009. aasta kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punktid 65 ja 75).

70 Käesolevas asjas nähtub toimikust, et oma vastuses vastuväiteteatisele väitis hageja sisuliselt, et tema kaubanduspoliitikat ei ole kunagi kindlaks määranud tema emaettevõtjad, arvestades eelkõige kontserni ülesehitust ning seda, et rikkumisega seotud tegevuse osakaal tema kogukäibes on väike.

71 Kõigepealt tuleb märkida, et need argumendid põhinevad pelgalt väidetel, kuna hageja ei esitanud ühtegi konkreetset tõendit selleks, et põhjendada väidet oma iseseisvuse kohta turul. Vastuväiteteatisele saadetud vastuse asjakohases osas ei ole nimelt viidatud ühelegi dokumendile, mis kinnitaks selles vastuses sisalduvaid väiteid.

72 Argumendid, mis hageja esitas oma vastuses vastuväiteteatisele, ei saanud seega ilmselgelt olla tõendite kogum, mis oleks piisav kõnealuse eelduse ümberlükkamiseks.

73 Lisaks tuleb märkida, et peale selle, et kõnealuseid argumente ei ole asjakohaste tõenditega kinnitatud, ei saanud need ka anda tunnistust hageja iseseisvusest.

74 Mis puudutab esiteks hageja väidet, et Total ja Elf Aquitaine olid üksnes valdusühingud, millel puudub majandustegevus, siis tuleb märkida, et ainult sellest asjaolust ei piisa selle välistamiseks, et nad avaldasid hagejale otsustavat mõju eelkõige kontserni sees finantsinvesteeringute koordineerimise teel. Äriühingute kontsernide kontekstis on valdusühingu puhul tegemist äriühinguga, kes koondab endasse osalused erinevates äriühingutes ning kelle ülesanne on tagada nende ühtne juhtimine (vt selle kohta Üldkohtu 8. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-69/04: Schunk ja Schunk Kohlenstoff-Technik *vs.* komisjon, EKL 2008, lk II-2567, punkt 63).

75 Hageja ise aga möönab, et Elf Aquitaine sekkus olulisimatesse otsustesse, millel võis olla mõju kogu kontserni tasandil, ning et ta määras kindlaks väga üldise poliitika, mis puudutas erinevate tegevusharude omavahelist kokkusobivust, tegevuse muutmist ja tegevuse toimumise geograafilist asukohta maailmas. Need väited kinnitavad, et Elf Aquitaine'i ülesanne oli tagada juhtimise ühtsus ja kooskõlastamine, mistõttu mõjutati hageja tegevust turul.

76 Mis puudutab teiseks hageja väidet, et Total ja Elf Aquitaine ei sekkunud VP-d ja NPB-d puudutava kaubanduspoliitika kindlaksmääramisse, siis tuleb tõdeda, et kontsernis on ülesannete jagamine tavapärane nähtus, millest ei piisa selle eelduse ümberlükkamiseks, mille kohaselt hageja, Total ja Elf Aquitaine moodustasid EÜ artikli 81 tähenduses ühe ettevõtja.

77 Mingit järeldust ei saa ka teha asjaolust, et emaettevõtjatel ei olnud kunagi hagejaga ühiseid kliente, et nad puudusid turgudelt, kus hageja tegutses, ja ka seotud turgudelt ning et asjaomaste toodetega seotud tegevuse osakaal kontserni kogukäibes oli väga väike.

78 Kolmandaks tuleb hageja argumendi kohta, et tema ja ta emaettevõtjate vahel puudus teavitamis- ja suhtlemissüsteem, välja arvatud teabe osas, mille edastamine tuleb seaduslikest kohustustest raamatupidamise ja finantsregulatsiooni valdkonnas, märkida, et arvestades asjaolu, et tütarettevõtja iseseisvust ei hinnata ainult ettevõtja igapäevase juhtimise aspektide seisukohast, ei saa see, et tütarettevõtja ei rakendanud asjaomasel turul kunagi oma emaettevõtja heaks konkreetset teavitamispoliitikat, olla piisav tema iseseisvuse tõendamiseks.

79 Mis puudutab neljandaks argumenti, mille hageja esitas esimest korda Üldkohtus ja mis käsitleb asjaolu, et kapitali seisukohast eraldus ta Totali kontsernist 18. mail 2006, siis tuleb märkida, et see eraldumine, mis leidis aset pärast rikkumist ja vaidlustatud otsuse vastuvõtmist, ei ole käsitatav asjakohase tõendina rikkumisperioodil kõnealuste äriühingute vahel esinenud sidemete hindamisel.

80 Mis puudutab viiendaks hageja argumenti, et seisukoht, millest komisjon lähtus vaidlustatud otsuses, kaldub kõrvale sellest, mida ta kasutas oma 10. detsembri 2003. aasta otsuses K(2003) 4570 EÜ […] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/E-2/37.857 – orgaanilised peroksiidid), siis tuleb märkida, et selle otsuse põhjendustest 373–391 nähtub, et komisjon ei analüüsinud üldse hageja emaettevõtja vastutusega seotud probleeme ning et täpsemalt ei teinud ta otsust küsimuse kohta, kas hageja on emaettevõtjast sõltumatu.

81 Selles suhtes on põhjust meenutada, et komisjon ei ole kohustatud süstemaatiliselt kontrollima, kas tütarettevõtja rikkumise võib omistada tema emaettevõtjale (vt selle kohta Üldkohtu 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02–T-264/02 ja T-271/02: Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-5169, punktid 330 ja 331). Järelikult pelk asjaolu, et komisjon ei kasutanud võimalust teha otsus K(2003) 4570 hageja emaettevõtja suhtes, ei välista, et ta võib seda teha käesolevas asjas kooskõlas rikkumise süüks panemist käsitlevas kohtupraktikas välja töötatud põhimõtetega.

82 Eespool esitatut silmas pidades tuleb asuda seisukohale, et komisjon järeldas õigesti, et hageja esitatud tõendid ei olnud isegi kogumis käsitletuna piisavad kõnealuse eelduse ümberlükkamiseks.

83 Mis puudutab dokumenti „Sisepädevus ning kulusid kaasa toovate kohustuste võtmine", mille hageja esitas hagiavalduse lisas ja millega ta soovib kinnitada argumenti, et Total piirdus oma tütarettevõtjate kõige olulisemate investeeringute heakskiitmisega, siis tuleb märkida, et hageja ei viidanud sellele dokumendile oma vastuses vastuväiteteatisele ning seetõttu ei saa ta sellele tugineda, et vaidlustada hinnang, mille komisjon andis vaidlustatud otsuses.

84 Igal juhul on põhjust märkida, et kõnealune dokument ei ole tõend hageja iseseisvuse kohta, kuna esiteks – nagu nähtub hageja vastusest informatsiooninõudele, mille komisjon saatis haldusmenetluses – sisaldab see kontsernile kohustuste võtmist kindlaks määravaid eeskirju, mis on kohaldatavad „alates 2001. aastast" ja mis seega ei ole seotud asjaomase rikkumisperioodiga, ning teiseks ei piisa tütarettevõtja iseseisvuse tõendamiseks kaalutlusest, mille kohaselt kontserni juhtiva äriühingu sekkumine oma tütarettevõtja kaubanduspoliitikasse on piiratud teatud künnist ületavate investeeringutega.

85 Neid kaalutlusi silmas pidades tuleb asuda seisukohale, et komisjon järeldas õigesti, et tõendid, mis hageja esitas vastuses vastuväiteteatisele, ei olnud piisavad kõnealuse eelduse ümberlükkamiseks.

86 Sellest lähtuvalt tuleb teine väide tagasi lükata.

Kolmas väide, et on rikutud põhjendamiskohustust ja hea halduse põhimõtet

87 Hageja väidab, et kuna komisjon jättis vastamata argumentidele, mis ta esitas oma iseseisvuse tõendamiseks, rikkus komisjon põhjendamiskohustust ja hea halduse põhimõtet.

88 Esiteks väidab ta põhjendamiskohustuse kohta, et komisjon ei võtnud seisukohta vaidlustatud otsuse põhjenduses 431 kokku võetud argumentide kohta, mis puudutasid asjaolu, et tema nõukogu liikmete nimetamine Elf Aquitaine'i poolt ei tõenda iseenesest tegeliku kontrolli teostamist ja et hageja oli oma kaubanduspoliitika

kindlaksmääramisel täiesti sõltumatu. Lisaks jättis komisjon mainimata osa argumente, mis hageja esitas asjaolu kohta, et äriühingute Total ja Elf Aquitaine juhid ei olnud kunagi seotud vaidlustatud otsuses käsitletud tegevustega ning et emaettevõtjate teostatud kontroll piirdus kõige olulisemateks investeeringuteks loa andmisega.

89 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et EÜ artikliga 253 nõutav põhjendus peab vastama asjaomase akti laadile, sellest peab selgelt ja üheselt selguma akti andnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel mõista võetud meetme põhjuseid ja pädeval kohtul teostada kontrolli. Ei ole nõutav, et põhjendustes oleks täpsustatud kõiki asjakohaseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, kuna akti põhjenduste vastavust EÜ artikli 253 nõuetele tuleb hinnata mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja kõiki asjaomast valdkonda reguleerivaid õigusnorme silmas pidades (vt Euroopa Kohtu 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

90 Juhul kui – nagu käesolevas asjas – EÜ artikli 81 kohaldamise otsus puudutab mitut adressaati ja tekitab probleemi rikkumise süüks panemise seisukohast, peab see sisaldama piisavaid põhjendusi iga adressaadi osas, eriti nende osas, kes vastavalt otsusele peavad rikkumise eest vastutama. Nii peab otsus rikkumise eest solidaarselt vastutavaks peetava emaettevõtja suhtes sisaldama üksikasjalikku ülevaadet põhjendustest, mis õigustavad rikkumise sellele äriühingule süüks panemist (vt selle kohta Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-327/94: SCA Holding *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1373, punktid 78–80).

91 Sellest järeldub, et kui komisjon tugineb eeldusele, et emaettevõtja avaldab tütarettevõtja tegevusele otsustavat mõju, ja kui asjaomased äriühingud on haldusmenetluses esitanud selle eelduse ümberlükkamiseks tõendeid, nagu käesolevas asjas, siis peab otsus sisaldama nende põhjenduste piisavat kokkuvõtet, mis põhjendavad komisjoni

seisukohta, mille kohaselt need tõendid ei olnud kõnealuse eelduse ümberlükkamiseks piisavad.

92 Siinkohal tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendustest 430–441 nähtub, et komisjon võttis põhjendatud seisukoha tõendite suhtes, mis hageja ja tema emaettevõtjad haldusmenetluses esitasid.

93 Nimelt pärast seda, kui komisjon oli vaidlustatud otsuse põhjendustes 430–432 kirjeldanud argumente, mis asjaomased ettevõtjad esitasid oma vastustes vastuväiteteatisele, vastas ta esitatud argumentidele, mis puudutasid peamiselt eelduse alusel rikkumise süüks panemise õigusvastasust eelkõige õigusliku üksuse iseseisvuse, karistuse isiklikkuse, isikliku vastutuse, süütuse presumptsiooni ja menetlusliku võrdsuse põhimõtte seisukohast.

94 Lisaks tõdes komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 433–441, et eeldust mis on seotud Elf Aquitaine'i ja Totali poolt hageja kapitalis peaaegu 100-protsendilise osaluse omamisega, ei lükatud ümber ning et selle eelduse alusel tuleb jääda järelduse juurde, et nad vastutavad asjaomase rikkumise eest.

95 Tuleb asuda seisukohale, et nende põhjendustega vastas komisjon ka hageja argumentide põhipunktidele.

96 Pealegi, kuna komisjon ei ole nimelt kohustatud seisukohta võtma kõigi huvitatud isikute esitatud argumentide osas (Üldkohtu 15. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas T-349/03: Corsica Ferries France *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-2197, punkt 64; vt selle kohta ka eespool punktis 89 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, punkt 64), ei saa talle ette heita, et ta ei andnud hageja igale argumendile

täpset vastust. Selline üldine vastus, nagu anti käesolevas asjas, võib nimelt olenevalt juhtumi asjaoludest olla piisav selleks, et ettevõtja saaks oma õigusi tõhusalt kaitsta ning Üldkohus saaks teostada kontrolli.

97 Vaidlustatud otsuse põhjenduste lühidus selles küsimuses on pealegi põhjendatud asjaoluga, et hageja argumendid seisnesid lihtsalt väidetes ning neid ei kinnitanud konkreetsed tõendid tema väidetava iseseisvuse kohta turul.

98 Mis puudutab täpsemalt hageja argumenti, et komisjon jättis vaidlustatud otsuse põhjendustes 430–432 ära toomata tema väite, et emaettevõtjate teostatud kontroll piirdus kõige olulisemateks investeeringuteks loa andmisega, siis tuleb märkida, et see väide sisaldub väites, mille kohaselt „[hageja] oli oma kaubanduspoliitikas ja tegevuses turul täiesti iseseisev" ja mis on ära toodud vaidlustatud otsuse põhjenduse 431 neljandas taandes ning mis on ebapiisavuse tõttu tagasi lükatud üldises vastuses, mis anti kõnealustele vastupidistele tõenditele selle otsuse põhjenduses 437, milles on märgitud, et „[kõnealust] eeldust ei ole ümber lükatud".

99 Lisaks tuleb meenutada, et selle vastuse lühidus on põhjendatud sellega, et kõnealuseid väiteid ei kinnitatud ühegi konkreetse tõendiga.

100 Mis puudutab argumenti, et Totali ja Elf Aquitaine'i juhid ei olnud kunagi seotud süüks pandavate tegevustega, siis nähtub eespool punktidest 64 ja 65, et komisjon ei tuginenud vaidlusaluse rikkumise hageja emaettevõtjatele süüks panemisel sellele asjaolule, mistõttu ei saa kõnealuse argumendi suhtes sõnaselge seisukoha võtmata jätmine seega kaasa tuua põhjendamiskohustuse rikkumist.

101 Mis puudutab asjaolu, et komisjon ei andnud sõnaselget vastust vaidlustatud otsuse põhjenduses 431 ära toodud argumendile, mille kohaselt Elf Aquitaine'i poolt hageja nõukogu liikmete nimetamine ei tõenda tegeliku kontrolli teostamist, siis tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendustest 427–429 ilmneb, et seda asjaolu mainiti lisaks kõnealusele eeldusele ning see ei olnud vaidlusaluse rikkumise hageja emaettevõtjatele süüks panemise tingimus. Seega ei takistanud sõnaselge vastuse puudumine sellele argumendile hagejat rikkumise süüks panemise põhjendusi teada saamast ega seda Üldkohtus vaidlustamast.

102 Mis puudutab lõpuks hageja argumenti, et põhjendamiskohustus oli käesolevas asjas suurem, kuna vaidlustatud otsus rajaneb uuenduslikul lähenemisel, siis tuleb märkida, et ainult kapitaliseosel põhinevat eeldust, et emaettevõtja avaldab oma tütaretevõtjale otsustavat mõju, on komisjon juba kohaldanud, eelkõige oma 19. jaanuari 2005. aasta otsuses K(2004) 4876 EÜ […] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetluse kohta, mille ta tegi Akzo Nobeli, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals BV, Akzo Nobel Functional Chemicals BV, Akzo Nobel Base Chemicals AB, EKA Chemicalsi, Akzo Nobel AB, Atofina, Elf Aquitaine'i, Hoechst AG, Clariant GmbH ja Clariant AG suhtes (juhtum E-1/37.773 – AMCA) ning milles ta pani hageja toime pandud rikkumise süüks Elf Aquitaine'ile. Hageja ei saa seega väita, et komisjon kasutas käesoleval juhul tema emaettevõtjate suhtes äärmuslikult uut seisukohta.

103 Igal juhul ei piirdunud komisjon vaidlustatud otsuses kokkuvõtliku põhjenduse esitamisega, vaid tõi Euroopa Kohtu ja Üldkohtu praktikale viidates sõnaselgelt esile nii põhimõtted, mida ta kavatses otsuse adressaatide tuvastamiseks kohaldada (vaidlustatud otsuse põhjendused 370–379), kui ka selle, kuidas neid põhimõtteid kohaldada Totali kontserni suhtes (vaidlustatud otsuse põhjendused 427–441).

104 Järelikult ei ole põhjendamiskohustuse rikkumist puudutav etteheide põhjendatud.

105 Teiseks väidab hageja, et komisjon rikkus hea halduse põhimõtet, kui ta lähtus pelgast otsustava mõju eeldusest ega analüüsinud hoolikalt tõendeid, mis selle eelduse ümberlükkamiseks esitati, eelkõige neid, mis puudutavad Elf Aquitaine'i poolt hageja nõukogu liikmete nimetamise asjakohatust ja hageja iseseisvust oma kaubanduspoliitika kindlaksmääramisel.

106 Nagu aga nähtub eespool punktidest 98–101, on vaidlustatud otsuses nende tõendite kohta esitatud lühike vastus hageja iseseisvust puudutava väite puhul õigustatud asjaolu tõttu, et seda väidet ei kinnita ükski konkreetne tõend, ning nõukogu liikmete nimetamise asjakohasust eitava argumendi puhul seetõttu, et kõnealune asjaolu on liigne, kuna see ei olnud rikkumise süüks panemise tingimus. Seega ei saa ka vastuse lühidusest järeldada, et on rikutud kohustust hoolikalt ja erapooletult analüüsida haldusmenetlusest tulenevaid asjakohaseid tõendeid.

107 Lisaks on vaidlustatud otsuse põhjenduste 434–441 põhjal võimalik tõdeda, et komisjon analüüsis hageja ja tema emaettevõtjate argumente, millest on kokkuvõte tehtud vaidlustatud otsuse põhjenduses 431 ja millega soovitakse vaidlustada kõnealuse rikkumise süüks panemist. Vastuväiteteatisele saadetud vastuse analüüsimisel ei ole võimalik tuvastada muid asjakohaseid tõendeid, mille komisjon oleks tähelepanuta jätnud.

108 Sellest lähtuvalt ei ole hea halduse põhimõtte rikkumist puudutav etteheide põhjendatud.

109 Eespool esitatut silmas pidades tuleb kolmas väide tagasi lükata.

Neljas väide, et seoses trahvisumma suurendamisega hoiatava mõju tagamiseks on rikutud õigusnorme ja tehtud faktivigu

110 Esiteks väidab hageja, et komisjon rikkus õigusnormi, kui ta tegi kõnealuse suurenduse Elf Aquitaine'i ja Totali käibega seotud kaalutluse alusel, kuna rikkumist ei saa neile süüks panna.

111 Tuleb märkida, et see etteheide põhineb täielikult eeldusel, mille kohaselt vaidlusalust rikkumist ei saanud hageja emaettevõtjatele süüks panna ja mis lükati esimese ja teise väite läbivaatamisel tagasi. Niisiis tuleb see etteheide kohe kõrvale jätta.

112 Teiseks väidab hageja, et komisjon rikkus proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtet, kui ta võttis suurenduse tegemisel arvesse kontserni suurust ja käivet, tõendamata, et emaettevõtjate juhid osalesid rikkumises või et tütarettevõtja kasutas kontserni vahendeid.

113 Tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peab komisjon trahvisumma kindlaksmääramisel tagama selle hoiatava mõju ja võib selleks arvesse võtta muu hulgas asjaomase ettevõtja suurust ja majanduslikku võimsust (Euroopa Kohtu 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80–103/80: Musique Diffusion française jt *vs.* komisjon, EKL 1983, lk 1825, punktid 106 ja 120, ning 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punkt 243).

114 Tuleb meenutada, et vajadus tagada trahvi piisavalt hoiatav mõju nõuab, et trahvi suurus kujundataks selliselt, et trahv ei muutuks tähtsusetuks või vastupidi ülemäära suureks eelkõige kõnealuse ettevõtja rahalise suutlikkuse seisukohast vastavalt nõuetele, mis tulenevad ühelt poolt vajadusest tagada trahvi tõhusus ja teiselt poolt proportsionaalsuse põhimõtte järgimisest (Üldkohtu 5. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-279/02: Degussa *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-897, punkt 283, ja 18. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas T-410/03: Hoechst *vs.* komisjon, EKL 2008, lk II-881, punkt 379).

115 Just asjaomase ettevõtja võimalus leida kergemini oma trahvi maksmiseks vajalikud rahalised vahendid võib õigustada trahvi piisavalt hoiatava mõju tagamiseks kordaja kasutamist (vt selle kohta Euroopa Kohtu 29. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-289/04 P: Showa Denko *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-5859, punkt 18, ning eespool punktis 114 viidatud kohtuotsus Degussa *vs.* komisjon, punkt 284, ja eespool punktis 114 viidatud kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, punkt 379).

116 Käesolevas asjas võis komisjon seega õiguspäraselt suurendada kõnealuse trahvi lähtesummat, arvestades hageja, Totali ja Elf Aquitaine'i moodustatud ettevõtja kogusuurust.

117 Mis puudutab lisaks kaalutlust, mis on õigustatud eelkõige asjaomase ettevõtja võimalusega leida kergemini trahvi maksmiseks vajalikud rahalised vahendid, siis ei olnud komisjon vastupidi hageja väidetele kohustatud tuvastama seost asjaomase ettevõtja vahendite kasutamise ja kõnealuse rikkumise vahel, vaid võis õiguspäraselt arvesse võtta ettevõtja kogusuurust.

118 Kuna kõnealune suurendus põhineb õiguspäraselt asjaomase ettevõtja suurusel, kuivõrd rikkumise käigus kasutatud vahendid ei kujuta endast asjakohast kriteeriumi, ei saa selle kohaldamise näol olla tegemist võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisega pelga asjaolu tõttu, et suurendus ei erista rikkumise toime pannud ettevõtjaid selle kriteeriumi alusel.

119 Mis puudutab hageja väidet, et kõnealune suurendus on ebaproportsionaalne, siis tuleb kõigepealt märkida, et rikkumine, mille eest karistati, seisneb tegudes, mille õigusvastasust on komisjon korduvalt kinnitanud alates tema esimestest sekkumistest selles valdkonnas, mistõttu on täiesti õigustatud trahvisumma määramine piisavalt hoiataval tasemel (vt selle kohta Üldkohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-101/05 ja T-111/05: BASF ja UCB *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-4949, punktid 46 ja 47).

120 Seejärel tuleb märkida, et komisjonil on trahvisummade kindlaksmääramisel kaalutlusruum, et suunata ettevõtjate tegevust konkurentsieeskirjade järgimisele. Võttes arvesse asjaomase ettevõtja suurust, millest annab tunnistust Totali ja Elf Aquitaine'i eriti suur ülemaailmne käive vaidlustatud otsuse vastuvõtmisele eelnenud kõige hilisemal majandusaastal (vaidlustatud otsuse põhjendus 463), ei ole põhjust pidada kõnealust suurendust, mis saadi 3-ga korrutamise teel, hoiatuseesmärgi seisukohast ebaproportsionaalseks.

121 Järelikult tuleb neljas väide tagasi lükata.

Viies väide, et seoses trahvisumma suurendamisega korduvuse tõttu on rikutud õigusnorme ja tehtud faktivigu

122 See väide jaguneb kaheks osaks.

Esimene osa, mis puudutab süütegude ja karistuste seaduslikkuse põhimõtte ja õiguskindluse põhimõtte rikkumist

123 Hagiavalduses väidab hageja, et tuginedes varasematele karistuste määramistele, mis puudutavad tegusid, mis pandi toime enam kui 20 aastat enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist, rikkus komisjon süütegude ja karistuste seaduslikkuse põhimõtet ja õiguskindluse põhimõtet.

124 Kohtuistungil täpsustas ta, et olles tutvunud Euroopa Kohtu 8. veebruari 2007. aasta otsusega kohtuasjas C-3/06 P: Groupe Danone *vs.* komisjon (EKL 2007, lk I-1331) ja 17. juuni 2010. aasta otsusega kohtuasjas C-413/08 P: Lafarge *vs.* komisjon (EKL 2010, lk I-1331), loobub ta kuuenda väite käesolevast osast, jäädes samas selle väite teises osas esitatud argumentide juurde, mis puudutavad *non bis in idem* põhimõtte ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist, ning selle kohta tehti kanne kohtuistungi protokolli.

125 Seega ei ole enam põhjust väite esimest osa analüüsida.

Teine osa, mis puudutab *non bis in idem* põhimõtte ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist

126 Esiteks väidab hageja, et komisjon rikkus *non bis in idem* põhimõtet, kuna neid varasemaid karistuste määramisi, millele viidatakse vaidlustatud otsuses, võeti tema suhtes juba korduvuse seisukohast arvesse kahes varasemas otsuses, milleks on otsused K(2003) 4570 ja K(2004) 4876.

127 Tuleb meenutada, et *non bis in idem* põhimõtet kohaldatakse juhul, kui on täidetud kolm tingimust: asjaolud on samad, rikkumise toime pannud isik on sama ja kaitstav õigushüve on sama. See põhimõte keelab niisiis karistada sama isikut rohkem kui ühe korra sama õigusvastase teo eest sama õigushüve kaitsmiseks (Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-123, punkt 338).

128 Esiteks tuleb aga märkida, et kuna komisjon võttis vaidlustatud otsuses varasemaid rikkumisi arvesse mitte selleks, et nende eest teist korda karistust määrata, vaid üksnes selleks, et karistada hagejat tema osalemise eest vaidlustatud otsuses nimetatud kartellis, võttes arvesse tema rikkumiste kordumist, ei riku *non bis in idem* põhimõtet asjaolu, et komisjon võttis neid samu rikkumisi juba arvesse kõnealuses kahes varasemas otsuses.

129 Teiseks tuleb igal juhul märkida, et *non bis in idem* põhimõtte kohaldamise kumulatiivsed tingimused, mida on mainitud eespool punktis 127, ei ole täidetud, kuna teod ei ole samad. Komisjon karistas hagejat vaidlustatud otsuses nimelt osalemise eest kartellis, mida ta ei olnud varem menetlenud ega mille eest ta ei olnud varem karistusi määranud, millele hageja pealegi vastu ei vaidle.

130 Komisjon ei rikkunud seega *non bis in idem* põhimõtet, kui ta võttis arvesse oma otsuseid 85/74 ja 94/599, selleks et vaidlustatud otsuses tuvastada hageja rikkumiste korduvus, kuigi ta oli sama raskendavat asjaolu juba arvesse võtnud otsustes K(2003) 4570 ja K(2004) 4876.

131 Järelikult tuleb hageja etteheide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

132 Mis puudutab teiseks hageja väidet, et komisjon rikkus proportsionaalsuse põhimõtet, kui ta suurendas vaidlustatud otsuses trahvi põhisummat korduvuse tõttu, siis tuleb esiteks selles suhtes põhjendamatuse tõttu tagasi lükata tema argument, et kuna sama raskendavat asjaolu võeti arvesse otsustes K(2003) 4570 ja K(2004) 4876, oli hoiatuseesmärk juba täidetud.

133 Asjaolu, et komisjon võttis otsuseid 85/74 ja 94/599 juba arvesse muude rikkumiste puhul korduvuse tuvastamisel, ei takistanud tal neid kahte otsust arvesse võtta vaidlustatud otsuses kõnealuse rikkumise raskuse analüüsimisel, selleks et pärssida hageja tahet rikkumisi tulevikus korrata.

134 Iga nimetatud rikkumise puhul on üksteisest sõltumata tegemist konkurentsieeskirjade rikkumise – nii nagu see tuvastati otsustes 85/74 ja 94/599 – kordumisega, mis annab tunnistust hageja kalduvusest mitte teha nendest karistuste määramistest kohaseid järeldusi (vt selle kohta eespool punktis 124 viidatud kohtuotsus Groupe Danone *vs.* komisjon, punkt 40).

135 Teiseks on põhjust tulemusetuse tõttu tagasi lükata hageja argument, et komisjon rikkus proportsionaalsuse põhimõtet, kui ta korduvuse tõttu tema trahvisummat veel kord suurendas, kuigi sama asjaolu võeti arvesse otsustes K(2003) 4570 ja K(2004) 4876, ning et sellest tulenevalt ei jäänud hagejale võimalust oma tegevust kohandada. Kuna komisjon ei tuginenud hageja rikkumiste korduvuse tuvastamiseks nendele otsustele, ei ole käesolevas asjas tähtsust sellel, et need võeti vastu pärast selle rikkumise lõppemist, mille eest määrati karistus vaidlustatud otsuses.

136 Neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb hageja etteheide, mille kohaselt komisjon rikkus proportsionaalsuse põhimõtet, ning seetõttu ka käesoleva väite teine osa ja väide tervikuna tagasi lükata.

Kuues väide, et seoses trahvisumma vähendamisega koostööteatise alusel on rikutud õigusnorme ja tehtud faktivigu

137 Koostööteatise punktides 21–23 on ette nähtud:

„21. Selleks et ettevõtja trahvi saaks vähendada, peab ta esitama komisjonile kahtlustatava rikkumise kohta tõendid, millel on komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus, ning lõpetama oma osaluse kahtlustatavas rikkumises hiljemalt tõendite esitamise ajal.

22. Lisaväärtuse mõiste väljendab seda, mil määral esitatud tõendite laad ja/või üksikasjalikkus aitavad komisjonil kõnealuseid fakte tõendada. Hindamisel peab komisjon hiljem esitatavatest tõenditest üldjuhul väärtuslikumaks neid kirjalikke tõendeid, mis pärinevad sellest ajavahemikust, mida faktid puudutavad. Samamoodi peetakse kaudselt seotud tõenditest üldjuhul väärtuslikumaks kõnealuste faktidega otseselt seotud tõendeid.

23. Komisjon määrab haldusmenetluse lõpus vastu võetavas lõplikus otsuses kindlaks:

a) kas ettevõtja esitatud tõenditel oli samal ajal komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus;

b) mil määral ettevõtjale määratud trahvi vähendatakse; see määratakse järgmise korra kohaselt ja lähtudes kehtestatavast trahvist:

– esimene ettevõtja, kes täidab punktis 21 sätestatud tingimused: trahvi vähendatakse 30–50%,

– teine ettevõtja, kes täidab punktis 21 sätestatud tingimused: trahvi vähendatakse 20–30%,

– järgmised ettevõtjad, kes täidavad punktis 21 sätestatud tingimused: trahvi vähendatakse kuni 20%.

Kõigis nimetatud rühmades trahvi vähendamise taseme kindlaksmääramisel võtab komisjon arvesse punktis 21 sätestatud tingimustele vastavate tõendite esitamise aega ja nende lisaväärtust. Peale selle võib komisjon arvesse võtta ettevõtja poolt pärast andmete esitamist tehtud koostöö ulatust ja järjepidevust.

Kui ettevõtja esitab muu hulgas tõendid selliste faktide kohta, millest komisjon ei olnud eelnevalt teadlik ja mis mõjutavad otseselt kahtlustatava kartelli tähtsust või kestust, ei võta komisjon neid andmeid arvesse võimalike trahvide määramisel kõnealused tõendid esitanud ettevõtja suhtes."

138 Käesolevas asjas tuvastas komisjon, et Degussa vastas trahvi eest täieliku kaitse saamiseks nõutavatele tingimustele. Kuna leiti, et EKA Chemicals oli esimene, hageja teine ja Solvay kolmas ettevõtja, kes täitsid koostööteatise punktis 21 nimetatud tingimuse, vähendati nende trahvisummat vastavalt 40, 30 ja 10% (vaidlustatud otsuse põhjendused 501–524).

139 Käesolevas väites on hageja sisuliselt seisukohal, et vaidlustatud otsuses on tehtud faktivigu ja rikutud õigusnorme ning et Üldkohus peaks tema trahvisummat täiendavalt vähendama, arvestades tema poolt haldusmenetluses tehtud koostöö ulatust ja olulisust.

140 Käesolev väide jaguneb neljaks osaks.

Esimene osa, mis puudutab õigusnormi rikkumist koostööteatise tõlgendamisel

141 Hageja väidab, et komisjon rikkus vaidlustatud otsuse põhjenduses 512 õigusnormi, kui ta andis koostööteatisele „puhtkronoloogilise" tõlgenduse ja lähtus koostöö tegemise kuupäevast kui peamisest kriteeriumist selle teatise kohaldamisel. Hageja väidab eelkõige, et ta andis rikkumise tuvastamisse suurima panuse ning tema koostöö

oluline lisaväärtus õigustab tema käsitamist „esimese ettevõtjana" koostööteatise punkti 23 tähenduses.

142 Tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse vaidlustamata elementidest nähtub, et EKA Chemicals esitas koostöötaotluse 29. märtsil 2003, tegi suulise avalduse 31. märtsil 2003 ning esitas rikkumise kohta tõendid samal nädalal (vaidlustatud otsuse põhjendused 67, 503 ja 505).

143 Samuti puudub vaidlus selle üle, et alles pärast neid sündmusi edastas hageja 3. aprillil 2003 kell 15:50 faksiga komisjonile oma koostöötaotluse, millele oli lisatud 13 lisa, mille kohta oli märgitud, et need sisaldavad kõnealust kartelli puudutavaid dokumente. Ta esitas 26. mail 2003 komisjonile seoses oma koostöötaotlusega uusi andmeid, mille hulka kuulusid ka selgitused 3. aprillil 2003 edastatud dokumentide kohta (vaidlustatud otsuse põhjendused 69, 510 ja 516).

144 Komisjon märkis vaidlustatud otsuses, et EKA Chemicals täitis esimesena koostööteatise punktis 21 sätestatud tingimused, kuna viimane esitas 29. ja 31. märtsil 2003 tõendeid, millel oli sel kuupäeval komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus (vaidlustatud otsuse põhjendus 503), ning et hageja oli teine ettevõtja, kes täitis samad tingimused 3. aprillil 2003 esitatud tõenditega (vaidlustatud otsuse põhjendus 509).

145 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 512, mida hageja kritiseerib, täpsustas komisjon:

„[…] [koostöö]teatise punktist 23 ilmneb selgelt, et kuupäev, mil esitatakse mis tahes teavet, mis ületab künnise, millest alates käsitatakse tõendeid olulist lisaväärtust

omavatena, on vähenduse vahemiku arvutamisel määrava tähtsusega. Tõendeid võrreldakse nendega, mis on nende esitamise kuupäeval juba komisjoni valduses. Sellest tulenevalt võetakse selleks, et teha kindlaks, kas kõnealusel teabel on oluline lisaväärtus, arvesse ainult dokumente, mis on juba lisatud komisjon toimikusse, ja tõendeid, mille esitas asjaomane ettevõtja. Nii leiab [komisjon …], et EKA [Chemicalsi] 29. märtsi 2003. aasta teade koos tema 31. märtsi 2003. aasta avaldusega ületab kõnealuse künnise vastavalt [koostöö]teatise punktile 21. Sellest järeldub, et EKA [Chemicalsi] trahvi võib vähendada [koostöö]teatise punktis 23 nimetatud esimeses vahemikus. See tähendab, et [hageja] teadete väärtus saab olla asjakohane üksnes järgmises vahemikus võimaliku vähenduse taseme kindlaksmääramisel."

146 Selles suhtes tuleb märkida, et koostööteatise punktidest 21 ja 23 nähtub, et selleks, et ettevõtja trahvi saaks vähendada, peab ta esitama komisjonile tõendid, millel on komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus.

147 Peale selle on komisjon kõnealuse teatise punkti 23 alapunktis b ette nähtud vahemike kohaldamisel kohustatud kindlaks tegema hetke, mil ettevõtja selle tingimuse täitis.

148 Seda tõlgendust kinnitab kõnealuses teatises kehtestatud süsteemi ülesehitus, milles on ette nähtud kolm eraldi vahemikku „esimesele", „teisele" ja „järgmistele" ettevõtjatele, kes vastavad kõnealusele tingimusele, mis tähendab seega, et komisjon teeb kindlaks täpse hetke, mil asjaomane ettevõtja täidab trahvisumma vähendamise tingimused, võrreldes esitatud tõendeid nendega, mis olid taotluse esitamise ajal juba komisjoni valduses.

149 Neid kaalutlusi silmas pidades määras komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 503 ja 509 õigesti kindlaks koostööteatise punktis 23 nimetatud vahemikud, võttes arvesse hetke, mil EKA Chemicals ja hageja kumbki täitsid koostööteatise punktis 21 sätestatud tingimused.

150 Neid kaalutlusi ei sea kahtluse alla hageja argumendid, millega ta vaidlustab selle lähenemise mitmesugustel põhjendustel.

151 Esiteks ei ilmne hageja esitatud tõlgendus, mille kohaselt viidet „esimesele" ettevõtjale koostööteatise punktis 23 tuleb mõista kui viidet ettevõtjale, kelle koostöö on kõige suurema lisaväärtusega, kuidagi selle punkti sõnastusest, kuivõrd selles on konkreetselt nimetatud „esimest ettevõtjat, kes täidab punktis 21 sätestatud tingimused" ehk tingimuse, et ta esitab tõendid, millel on komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus.

152 Teiseks heidab hageja komisjonile ekslikult ette, et viimane tugines „puhtkronoloogilisele" lähenemisele, mille tulemusena premeeritakse esimesena koostööd tegevat ettevõtjat, ning seadis seega esikohale „ainult kronoloogilise kriteeriumi, sõltumata koostöö lisaväärtuse tasemest".

153 Nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 503, 509 ja 515, ei tuginenud komisjon koostöötaotluse esitanud ettevõtjaid koostööteatise punktis 23 ette nähtud vahemike kohaselt liigitades ainult järjekorrale, milles ettevõtjad oma taotlused esitasid, vaid võttis arvesse nende koostöö väärtust, analüüsides vastavalt teatise punktis 21 ette nähtud tingimusele, kas esitatud tõenditel on iga konkreetse taotluse esitamise ajal komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus.

154 Vastupidi hageja väidetele vastab see lähenemisviis, milles võetakse arvesse nii koostöö ajalist kui ka kvalitatiivset aspekti ning premeeritakse ettevõtjat, kes esimesena täitis trahvi vähendamise tingimused, koostööteatisega taotletavatele eesmärkidele, kuna see õhutab koostööd teha soovivaid ettevõtjaid sekkuma uurimisse võimalikult vara, esitades oma esimeses taotluses kõik tõendid, mis on nende valduses. Tekitades stiimuli ületada olulise lisaväärtuse künnis alates esimesest taotlusest, võimaldab see lähenemisviis välistada, et koostöötaotluse esitav ettevõtja jaotab oma koostööpingutuse kogu menetluse peale.

155 Võttes kolmandaks arvesse, et koostööteatis põhineb lähenemisviisil, mis toob kaasa vajaduse teha kindlaks taotluste täpne kronoloogiline järjekord ja mis vastab läbipaistvuse ja õiguskindluse eesmärkidele, ei saa selle kohaldamine erineda vastavalt sellele, kas taotluste esitamise vaheline aeg on pikk või lühike. Seetõttu ei saa hageja õiguspäraselt viidata asjaolule, et käesoleval juhul esitati taotlused mõnepäevase vahega – EKA Chemicalsi ja hageja taotluste puhul – või isegi mõnetunnise vahega – hageja ja Solvay taotluste puhul.

156 Neljandaks ei saa hageja esitada argumenti lahenduse põhjal, mis tuleneb Üldkohtu 6. mai 2009. aasta otsusest kohtuasjas T-116/04: Wieland-Werke *vs.* komisjon (EKL 2009, lk II-1087, punkt 127), mille kohaselt kahe ettevõtja osutatud koostöö mahu hindamisel ei saa kronoloogilist aspekti arvesse võtta olukordades, kus asjaomased pooled esitasid teabe küllaltki lühikese ajavahemiku jooksul ja peaaegu samas haldusmenetluse staadiumis.

157 Piisab, kui meenutada, et viidatud lahendus puudutab komisjoni teatise, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4), punkti D, milles ei ole üldse viidatud kriteeriumile, mis puudutab ühe ettevõtja

koostööd, mis on teise ettevõtja omast varasem, kusjuures olgu täpsustatud, et viidatud kohtuotsuses lükkas Üldkohus tagasi argumendi käesoleval juhul kohaldatava koostööteatise punkti 23 analoogia alusel kohaldamise kohta (eespool punktis 156 viidatud kohtuotsus Wieland-Werke *vs.* komisjon, punktid 126 ja 129).

158 Mis puudutab viiendaks seda, et hageja tugineb teatud liikmesriikides kohaldatavatele õigusnormidele, siis piisab, kui tõdeda, et kuna komisjoni vastu võetud leebema kohtlemise programm on autonoomne, ei saa liikmesriikide konkurentsiasutuste kohaldatavad programmid kahtluse alla seada tõlgendust, mis tuleneb koostööteatise punktidest 21 ja 23.

159 Mis puudutab kuuendaks Euroopa konkurentsivõrgustiku poolt septembris 2006 välja töötatud leebema kohtlemise programmi mudelit, siis tuleb märkida, et see mudel, mis on mõeldud eelkõige võrgustiku liikmete kohaldatavate leebema kohtlemise programmide vabatahtlikuks ühtlustamiseks, on koostööteatisest hilisem ning seda ei saa seega teatise tõlgendamisel tulemuslikult kasutada.

160 Igal juhul ei välista selle mudeli punkt 11, millele hageja viitab ja mille kohaselt „selleks, et teha kindlaks trahvi vähendamise sobiv tase, võtab konkurentsiasutus arvesse kuupäeva, mil tõendid edastati, (ning samuti ettevõtjate taotluste saabumise järjekorda) ja nende tõendite üldist lisaväärtust", kuidagi lähenemisviisi, mida komisjon kohaldas käesolevas asjas ja mis põhineb just nendel teguritel. Mis puudutab täpsemalt ajaliste ja kvalitatiivsete tegurite kombinatsiooni, siis on sama mudeli punktis 24 ette nähtud võimalus „kombineerida neid näitajaid mitmel moel, selleks et taotlejat tema koostöö eest premeerida", rõhutades samas, et on oluline, et „trahvide eest kaitse saamine ja trahvide suuruse vähendamine oleksid selgelt eristatavad, selleks et muuta trahvide eest kaitse saamise taotlused huvipakkuvamaks", millega käesolevas asjas ei ole tegemist.

161 Mis puudutab lõpuks seda, et hageja märkis hagiavalduses, et ta „palub Üldkohtul omal algatusel analüüsida, kas kõnealuse teatise käsitletavad sätted on õiguspärased õiguse üldpõhimõtete ja eelkõige võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ning võrdsuse põhimõtte seisukohast", siis piisab, kui tõdeda, et need argumendid ei põhine ühelgi väitel, mis oleks eristatav eespool analüüsitud ja tagasi lükatud väidetest, ning seetõttu ei saa nendega nõustuda.

162 Seetõttu tuleb väite esimene osa tagasi lükata.

Teine osa, mis puudutab hageja esitatud tõendite suuremat lisaväärtust võrreldes EKA Chemicalsi tõendite omaga

163 Hageja väidab, et kui komisjon oleks koostööteatist õigesti tõlgendanud, oleks ta tingimata järeldanud, et hageja oli esimene ettevõtja, kes täitis trahvi vähendamiseks vajalikud tingimused. Hageja esitatud tõendid aitasid oluliselt kaasa rikkumise tuvastamisele komisjoni poolt ning nende lisaväärtus oli palju suurem kui EKA Chemicalsi esitatud tõenditel.

164 Käesoleva väite esimese osa läbivaatamisel ilmneb, et komisjon tegi õigesti kindlaks trahvi vähendamise tingimused täitnud ettevõtjate järjekorra, kaaludes, kas asjaomane ettevõtja esitas koostööteatise punkti 21 tähenduses olulise lisaväärtusega tõendid, enne kui mõni teine ettevõtja selle tingimuse täitis.

165 Kuna komisjon tuvastas, et tõendid, mis EKA Chemicals esitas 29.–31. märtsini 2003, vastasid sellele tingimusele – mida hageja väite käesolevas osas ei eita –, liigitas ta selle ettevõtja õigesti esimeseks ettevõtjaks koostööteatise punkti 23 alapunkti b tähenduses, sõltumata sellest, milline väärtus oli hiljem tehtud koostööl, sealhulgas hageja omal.

166 Seega ei saa väite teine osa olla tulemuslik.

Kolmas osa, mis on esitatud täiendava võimalusena ja mis puudutab EKA Chemicalsi esitatud tõenditel olulise lisaväärtuse puudumist

167 Hageja väidab, et komisjon tegi faktivea, kui ta leidis, et tõendid, mis EKA Chemicals esitas 29. –31. märtsini 2003, oli „oluline lisaväärtus" koostööteatise punktide 21–23 tähenduses. Hageja on seisukohal, et need tõendid üksnes kinnitavad Degussa esitatud tõendeid ning puudutavad peamiselt Skandinaavia turgu ja kahepoolseid koosolekuid rikkumise alguses ehk enne seda, kui pandi paika asjaomase mitmepoolse kartelli „mängureeglid".

168 Siinkohal tuleb meeles pidada, et kuigi komisjon ei saa kartelli liikmete tehtud koostöö hindamisel jätta arvestamata võrdse kohtlemise põhimõtet, on tal lai kaalutlusõigus konkreetse ettevõtja tehtud koostöö kvaliteedi ja kasulikkuse hindamisel. Seega saab kritiseerida üksnes komisjoni ilmset hindamisviga (vt eespool punktis 156 viidatud kohtuotsus Wieland-Werke *vs.* komisjon ja seal viidatud kohtupraktika).

169 Käesoleval juhul tõdes komisjon, et EKA Chemicals esitas tõendid, millel oli kõnealuse koostöö ajal komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus (vaidlustatud otsuse põhjendus 503).

170 Selles suhtes tuleb kõigepealt märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendusest 506 tuleneb, et EKA Chemicals esitas tolleaegsed dokumendid teatud koosolekute ja muu salajase suhtlemise kohta, mis puudutas asjaolusid, millest komisjon ei olnud varem teadlik ja millel oli otsene mõju kartelli kestuse tuvastamisele ajavahemiku 31. jaanuarist 1994 kuni 14. oktoobrini 1997 osas, ning tõendid, mis kinnitasid ja täiendasid Degussa esitatud tõendeid ajavahemiku 14. oktoobrist 1997 kuni 31. detsembrini 1999 kohta.

171 Mis puudutab EMP tasandil toime pandud ühe rikkumise tuvastamist, millele hageja vastu ei vaidle, siis ei saa EKA Chemicalsi esitatud teabele antud hinnangut kahtluse alla seada asjaolu, et see teave puudutas peamiselt Skandinaavia turgu. Lisaks tuleb meenutada, et EKA Chemicals edastas teavet „mandri" tootjatega peetud kontaktide kohta ning et lisaks puudutas teatud hulk rikkumisi vahet tegemata nii Skandinaavia kui „mandri" turgu (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 106 ja 144).

172 Edasi ei saa hageja viidatud asjaolu, et EKA Chemicalsi esitatud teave puudutas suures osas kartelli algusperioodi, kahtluse alla seada selle teabe olulist lisaväärtust. Tuleb märkida, et EKA Chemicalsi esitatud tõendid võimaldasid komisjonil tuvastada kartelli alguskuupäevana 31. jaanuari 1994 ning samuti tuvastada kartelli algusperioodiga 31. jaanuarist 1994 kuni 14. oktoobrini 1997 seotud asjaolud. Seega vastupidi hageja väidetele ei piirdu need tõendid selle teabe kinnitamisega, mis komisjonil oli juba asjaomase taotluse esitamise ajal. Nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 506, sisaldas EKA Chemicalsi esitatu lisaks tõendeid, mis kinnitasid ja täiendasid

Degussa esitatud teavet hilisema perioodi osas, see tähendab 14. oktoobrist 1997 kuni 31. detsembrini 1999.

173 Kuna selle hinnangu andmine ei sõltu hageja esitatud teabe väärtusest, ei saa viimane seda tulemuslikult vaidlustada väitega, et ta esitas veelgi üksikasjalikumaid andmeid asjaomase kartelli täpse toimimismehhanismi kohta kõnealustel perioodidel.

174 Lõpuks ei saa EKA Chemicalsi esitatud tõendite olulist lisaväärtust kahtluse alla seada ka hageja argumendiga, et nendest tõenditest lähtuti väidetavalt vaid vähestes vaidlustatud otsuse põhjendustes.

175 Neid kaalutlusi silmas pidades tuleb tõdeda, et hageja esitatud argumendid ei tõenda, et komisjon tegi ilmse vea, kui ta järeldas, et EKA Chemicals esitas koostööteatise punkti 21 tähenduses olulise lisaväärtusega tõendeid enne hageja koostöötaotluse esitamise kuupäeva.

176 Seetõttu tuleb väite kolmas osa tagasi lükata.

Neljas osa, mis on esitatud täiendava võimalusena ja mis põhineb trahvisumma täiendaval vähendamisel väljaspool koostööteatise kohaldamisala

177 Hageja väidab, et komisjon oleks pidanud tõhusa koostöö eest tema trahvisummat täiendavalt vähendama vastavalt suunistele väljaspool koostööteatise kohaldamisala,

selleks et kajastada tema koostöö „õiget väärtust", arvestades, et kõnealuse teatise kohaselt tehtud vähendus on ilmselgelt ebapiisav.

178 Piisab, kui selles suhtes meenutada, et koostööteatise kohaldamisalasse kuuluvate rikkumiste korral ei saa huvitatud isik üldjuhul komisjonile õiguspäraselt ette heita, et ta ei võtnud kergendava asjaoluna arvesse tema koostöö taset väljaspool koostööteatise õiguslikku raamistikku (vt selle kohta Üldkohtu 15. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas T-15/02: BASF *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-497, punkt 586 ja seal viidatud kohtupraktika).

179 Käesolevas asjas kehtib see kaalutlus seda enam, et komisjon võttis hageja koostööd arvesse ning vähendas trahvisummat koostööteatise alusel. Neil asjaoludel ei saa komisjonile õiguspäraselt ette heita, et ta ei vähendanud hagejale määratud trahvi summat täiendavalt väljaspool kõnealuse teatise kohaldamisala.

180 Kuna hageja toob esile asjaolud, mis väidetavalt õigustavad nendest kaalutlustest erandi tegemist, väites, et tema koostöö väärtust võeti koostööteatise alusel arvesse ainult osaliselt, siis tuleb lisaks meenutada, et komisjon vähendas hageja trahvi maksimummääras 30% vahemikus, mis oli tema suhtes koostööteatise punkti 23 alusel kohaldatav, ning seda vaatamata asjaolule, et hageja edastas täiendavad andmed alles 26. mail 2003 ehk mitu nädalat pärast oma algset taotlust, mis piirdus 13 lisaga, mille kohta oli märgitud, et need sisaldavad kõnealust kartelli puudutavaid dokumente (vaidlustatud otsuse põhjendused 510 ja 513).

181 Seega, kuna hageja koostöö hüvitati koostööteatise alusel maksimaalse vähendusega kohaldatava vahemiku raames, ei saa ta igal juhul tulemuslikult nõuda suuniste kohaselt täiendava vähenduse tegemist samal alusel.

182 Järelikult tuleb kuues väide lükata tagasi.

183 Mis puudutab lõpuks täiendava võimalusena esitatud nõuet muuta hagejale määratud trahvi suurust, siis leiab Üldkohus, et kuna ükski käesolevas asjas esile toodud asjaolu ei saa õigustada trahvi vähendamist, siis ei ole kohtul põhjust oma täielikku pädevust teostades seda nõuet rahuldada.

184 Kõigest eelnevast järeldub, et hagi tuleb tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

185 Üldkohtu kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus tehti hageja kahjuks, mõistetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja temalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kuues koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Arkema France SA-lt.

Vadapalas Prek Dittrich

Truchot O'Higgins

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 14. juulil 2011 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse aluseks olevad asjaolud ..... II - 5464

Vaidlustatud otsus ..... II - 5466

Menetlus ja poolte nõuded ..... II - 5468

Õiguslik käsitlus ..... II - 5470

Esimene väide, et on rikutud tütarettevõtja toime pandud rikkumise emaettevõtjale süüks panemist reguleerivaid norme ning võrdse kohtlemise põhimõtet ..... II - 5470

Sissejuhatavad märkused ..... II - 5470

Tütarettevõtja toime pandud rikkumise emaettevõtjale süüks panemist reguleerivate normide väidetav rikkumine ..... II - 5474

Võrdse kohtlemise põhimõtte väidetav rikkumine ..... II - 5475

Teine väide, et Totali rikkumise Elf Aquitaine'ile süüks panemisega seoses on tehtud faktivigu ..... II - 5478

Kolmas väide, et on rikutud põhjendamiskohustust ja hea halduse põhimõtet ..... II - 5483

Neljas väide, et seoses trahvisumma suurendamisega hoiatava mõju tagamiseks on rikutud õigusnorme ja tehtud faktivigu ..... II - 5489

Viies väide, et seoses trahvisumma suurendamisega korduvuse tõttu on rikutud õigusnorme ja tehtud faktivigu ..... II - 5491

Esimene osa, mis puudutab süütegude ja karistuste seaduslikkuse põhimõtte ja õiguskindluse põhimõtte rikkumist ..... II - 5492

Teine osa, mis puudutab *non bis in idem* põhimõtte ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist ..... II - 5492

Kuues väide, et seoses trahvisumma vähendamisega koostööteatise alusel on rikutud õigusnorme ja tehtud faktivigu ..... II - 5495

Esimene osa, mis puudutab õigusnormi rikkumist koostööteatise tõlgendamisel . . . II - 5497

Teine osa, mis puudutab hageja esitatud tõendite suuremat lisaväärtust võrreldes EKA Chemicalsi tõendite omaga . . . . . II - 5503

Kolmas osa, mis on esitatud täiendava võimalusena ja mis puudutab EKA Chemicalsi esitatud tõenditel olulise lisaväärtuse puudumist . . . . . II - 5504

Neljas osa, mis on esitatud täiendava võimalusena ja mis põhineb trahvisumma täiendaval vähendamisel väljaspool koostööteatise kohaldamisala . . . . . II - 5506

Kohtukulud . . . . . II - 5508